

Motion till riksdagen 2025/26:3745

av Rickard Nordin m.fl. (C)

Utgiftsområde 21 Energi

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2026 inom utgiftsområde 21 Energi enligt förslaget i tabellen i motionen.
2. Riksdagen avslår förslaget om att bemyndiga regeringen att under 2026 och 2027 besluta om lån i Riksgäldskontoret enligt lagen (2025:587) om statligt stöd för investeringar i ny kärnkraft för förväntade investeringskostnader som uppgår till högst 220 000 000 000 kronor i 2026 års prisnivå 2026–2045 (avsnitt 2.9.13).
3. Riksdagen avslår förslaget om att bemyndiga regeringen att under 2026 och 2027 besluta om en riskreserv för ytterligare lån i Riksgäldskontoret vid oväntade fördyringar till företag som fått lån enligt lagen (2025:587) om statligt stöd för investeringar i ny kärnkraft som uppgår till högst 220 000 000 000 kronor i 2026 års prisnivå 2026–2045 (avsnitt 2.9.13).
4. Riksdagen avslår förslaget om att bemyndiga regeringen att under 2026 och 2027 för anslaget 1:14 Ersättning för dubbelriktade differenskontrakt för nya kärnkraftsreaktorer ingå ekonomiska åtaganden enligt lagen (2025:587) om statligt stöd för investeringar i ny kärnkraft i form av dubbelriktade differenskontrakt som medför behov av framtida anslag på högst 400 000 000 000 kronor i 2026 års prisnivå 2035–2085 (avsnitt 2.9.14).

Motivering

Sverige behöver en långsiktig och ambitiös energipolitik som gör att vi kan öka vår välfärd, som gör att ekonomin kan växa och att vi kan ställa om till ett hållbart samhälle. Energisektorn står för den högsta andelen utsläpp globalt sett. Det betyder att energi- och klimatpolitiken måste gå hand i hand. För att nå både våra energi- och klimatmål krävs en politik som säkrar framtidens robusta och effektiva energisystem samtidigt som den gör oss oberoende av fossila energikällor.

Det är inte konstigt att utsläppen skenar och att näringslivets klimatmål skruvas ner. Incitamenten att ställa om har helt satts ur spel. De fossila subventionerna är rekordhöga

och låser in Sverige i ett beroende av klimatskadlig energi från icke-demokratiska länder, vilket också ökar sårbarheten. Mer resurser går till den fossila sektorn än till att stötta utbyggnaden av energi som är grön och hållbar. Sverige och Europa måste omedelbart fasa ut fossila subventioner, stoppa importen av rysk energi och i stället rusta upp den inhemska energiproduktionen, öka sammankopplingen och därmed också stärka motståndskraften. Den ryckighet som skapats de senaste åren inom energipolitiken är skadlig för många av de långsiktiga projekt och stora investeringsbeslut som behöver tas i närtid. Under mandatperioden har viktiga stöd rullats tillbaka till förmån för en energipolitik som endast har stöd i nuvarande regering. För att minska ryckigheten över tid är det viktigt med en bred energipolitisk överenskommelse som skapar stabila villkor, minskar den politiska risken och därmed stärker investeringsviljan.

Efterfrågan på el väntas öka kraftigt, inte minst till 2030 och 2035. Många av morgondagens hållbara tekniker har ett stort behov av el. Därför måste vi också planera och rikta insatser mot en ökad efterfrågan i närtid. Sverige behöver ett produktionsmål för år 2030 och 2035. Att bara sätta mål till 2045, när omställningen redan ska vara genomförd, är inte tillräckligt för att få på plats all den elproduktion som behövs för att säkra omställning, konkurrenskraft och tillväxt – också på kortare sikt. Genom att tydliggöra den politiska ambitionen visar vi att vi tar ansvar för att planera för att möta ett ökat elbehov, och kan fokusera på att vidta nödvändiga insatser i form av exempelvis snabbare tillståndsprocesser, ekonomiska styrmedel som ökar acceptansen för landbaserad vind, ändringar i regelverk som gör det enklare att bygga storskalig solelsproduktion eller satsningar på att bygga ut anslutningspunkter till den havsbaserade vinden.

Centerpartiet vill kraftigt bygga ut produktionen av fossilfri elproduktion, för vår säkerhet, för sänkta elräkningar, för att växla upp klimatarbetet och för att se till så att Sverige kan fortsätta växa och skapa nya gröna jobb i hela landet. I vissa fall behövs starkt politiskt ledarskap, som för att se till att tillståndsprocesserna skyndas på. I andra fall gör beslutsfattare bäst i att låta marknaden styra mot billigaste och bästa tekniska lösningar.

Det är oansvarigt att öka Sveriges statsskuld med hundratals miljarder i subventioner av en enda dyr modell när vi i stället skulle kunna stärka Sveriges energiförsörjning dubbelt så snabbt till en fjärdedel av priset. Det är också därför som Centerpartiet värnar om en teknikneutral politik på riktigt, så länge som de klimatskadliga utsläppen inte ökar. Det är det bästa sättet att få mer fossilfri el och ett robust elsystem som förmår leverera el dygnet runt till hela Sverige utan att tvinga på svenskarna dyrare el. Vi fokuserar på de förmågor som systemet behöver, i den omfattning behoven uppkommer. För omställningen krävs alla fossilfria kraftslag, samtidigt som det är logiskt att fokusera utbyggnaden på de kraftslag som är billigast och går att bygga snabbast. Vind- och solenergi går snabbast att bygga ut och kommer bli viktiga för energiförsörjningen kommande år. Men avslagen i kommunerna ökar och ansökningar samlas hög i på regeringens skrivbord. Inte en krona har betalats ut av de utlovade lokala ersättningarna för vind som lades fram i förra budgeten och inga förslag för stöd till närboende har presenterats. Modellen som regeringen valt tvingar dessutom kommunerna att ansöka om stöd i stället för att det är en direkt överföring till kommunens budget. Det gör att det blir svårare att beräkna intäkterna långsiktigt. Centerpartiet anser att intäkterna från fastighetsskatten ska tillfalla kommunens budget utan administrativa mellansteg.

Dessutom höjer regeringen fastighetsskatten för vindkraftverk utan att detta tillfaller kommunerna, utan går rakt ner i statskassan. Detta står vi inte bakom.

När det kommer till den havsbaserade vinden behöver vi skyndsamt återinrätta stödet för anslutningsavgifterna och införa ett nytt ansökningsförfarande. Regeringen var snabba att plocka bort stödet, och konsekvensen blev att projekt efter projekt la ner sina satsningar. Därtill har regeringen stoppat 13 havsbaserade vindkraftsparker som skulle kunna ge 140 TWh i årlig produktion, lika mycket som Sverige använder i dag. Den havsbaserade vinden skulle ge ett viktigt effekttillskott, inte minst till södra Sverige, som länge lidit av effektbrist. De stora överskott som Svenska kraftnät genererat från flaskhalsintäkterna ska bekosta utbyggnaden. På sikt är det samhällsekonomiskt effektivt, och staten har tidigare varit med och bekostat anslutningsavgifterna till stora centrala energiproducenter. Dessa villkor tycker vi borde gälla för samtliga fossilfria kraftslag.

Vattenkraften står för nästan hälften av Sveriges elproduktion, och är vår största elkälla. Den är både planerbar och reglerbar, vilket gör det möjligt för oss att inkludera stora mängder sol- och vindkraft. Redan till 2035 kan vi genomföra en effekttökning som motsvarar mer än en hel kärnkraftsreaktor, till en fjärdedel av priset jämfört med regeringens kärnkraftssatsningar. Åtgärderna som föreslås i en rapport kan börja ge effekt redan om tre till fem år och ge en effekttökning till 2035. Potentialen är 4 000 MW, vilket motsvarar 370 000 hushåll eller ungefär fyra kärnkraftsreaktorer.

Kraftvärmen står i dag för omkring nio procent av Sveriges totala elproduktion. Energimyndigheten har tagit fram en fjärrvärme- och kraftvärmestrategi samt en potentialrapport som visar att det finns en lönsam utbyggnadspotential på ungefär 800 MW och att ytterligare 1 000 MW sannolikt skulle vara samhällsekonomiskt lönsamt, vilket motsvarar närmare två kärnkraftsreaktorer till en kostnad om bara 3–4 miljarder kronor. Rapporten visar också att det finns stora systemnyttor och ekonomiska vinster i storleksordningen 100–130 miljarder kronor i att bibehålla kraftvärmen och på 85–115 miljarder kronor i att bibehålla fjärrvärmen fram till 2050. Regeringens återkommande höjningar av elskatten har förvärrat problemet eftersom bolagen drabbas av en hög beskattning trots låga elpriser, vilket omöjliggör ett nyttjande av värmepumpar i de situationer då vi har överskott på el för att sedan lagra värmen. Att regeringen återställer elskatten till tidigare nivå är ett bra första steg, men vi behöver sänka skatten mer. Dessutom vill vi se en särskild skattesänkning till kraftvärmen, så att det blir mer lönsamt att öka effekten.

Solparkerna byggs i dag utan subventioner, rekordsnabbt och i delar av landet som desperat behöver mer elproduktion. Solkraften kan snabbt pressa elpriserna som drabbar både företag och hushåll. En ökad svensk elproduktion, inte minst i södra Sverige, minskar dessutom Europas beroende av rysk olja och gas om vi kan fortsätta exportera el till kontinenten. I dag kan ägare av solceller för mikroproduktion få skattereduktion för såld solel på 60 öre per kWh. Regeringen vill ta bort denna möjlighet från 2026, vilket Centerpartiet motsätter sig. Om skattereduktionen försvinner minskar lönsamheten för solceller drastiskt och minskar utbyggnadstakten i ett läge där mer decentraliserad kraft behövs.

Kärnkraften har en viktig roll i dagens energisystem och kan komma att ha det under lång tid framöver. För oss är det helt grundläggande att kärnkraften ska stå för sina egna kostnader. Den som vill bygga kärnkraftverk på marknadsmässiga villkor är fri att göra det. Kärnkraftsaktörer ska alltid själva bära kostnaderna för säkerhet, avfallshantering och olycksförsäkring. Det är också viktigt att eventuell ny kärnkraft hittar lösningar för

att ta hand om sitt avfall. Sådana lösningar saknas i dagsläget. Baserat på priserna i elområde 3 under de senaste fem åren torde effekthöjningar och livstidsförlängningar i befintlig kärnkraft vara lönsamma så länge de inte konkurreras ut av subventioner till ny kärnkraft.

Utöver dessa produktionsökningar vill Centerpartiet se riktade satsningar på de tekniker som stärker energisystemet, som exempelvis batterier, vätgas, överföringskapacitet, lagring och digitalisering. Det är tekniker som bidrar till ökad effektivitet och som möjliggör en mer flexibel användning, smarta elnät, energilagring och balansering.

Slutligen måste vi inte möta ett ökat elbehov med endast ökad elproduktion. Det finns viktiga åtgärder att genomföra redan idag som kan spara på energi, ge snabba kostnadsminskningar och minska kostnaderna för hela systemet. Energimyndigheten har räknat att den lönsamma potentialen för energieffektivisering uppgår till 20–25 TWh till 2030. Det är ungefär var femte kWh vi i dag använder. Vid energieffektivisering blir utbyggnadsbehovet av såväl elproduktion som elnät billigare, resursanvändningen minskar och belastningen på miljön blir mindre.

Om vi ska klara klimatkrisen och öka elproduktionen måste fokus ligga på lösningar. Med ett handlingskraftigt klimatledarskap kan vi möta hushållens och industrins behov, och säkerställa att Sverige förblir en nettoexportör av el. För att klimatomställningen ska kunna fortsätta i Europa och för att beroendet av Ryssland ska kunna minska måste Sverige fortsätta att bidra med grön el till kontinenten.

Sveriges viktigaste roll för att undvika en global klimatkris är att lysa som ett föredöme och visa för världens stora länder att det går att få klimatomställningen gjord, med nya jobb och med tillväxt, så att omvärlden inspireras till att agera nu.

Reformer för en hållbar energipolitik

Det är centralt att Sverige kan föra en politik som leder till att vi kan nå våra energi- och klimatmål. Behovet av att minska utsläppen och ställa om samhället ställer krav på reformer som säkrar framtidens robusta och effektiva energisystem samtidigt som vi gör oss oberoende av fossila energikällor.

Skattenedsättning för försäljning av mikroproduktion av sole

Skattereduktionen för såld solel är ett avgörande incitament för att privatpersoner, lantbrukare och småföretag ska investera i solceller och bidra till Sveriges elproduktion. Centerpartiet vill därför behålla skattereduktionen på 60 öre per kilowattimme (kWh) för den överskottsdel som småskaliga producenter (mikroproducenter) matar ut och säljer på elnätet. Stödet behövs för att upprätthålla en hög utbyggnadstakt och göra det ekonomiskt möjligt för fler att installera solceller. En utbredd mikroproduktion minskar belastningen på de stora transmissionsnäten och bidrar till ett mer robust och decentraliserat energisystem.

Upphandling av biodrivmedel

Centerpartiet vill genomföra Bioekonomiutredningens förslag som syftar till att upphandla biodrivmedel för att stimulera produktion och för att sänka priserna vid pump, samtidigt som klimatutsläppen minskar. Detta bidrar också till stärkt försörjningstrygghet och beredskap, framför allt för flytande förnybara drivmedel. Vi vill

upphandla motsvarande 20 TWh biodrivmedel, som också säkerställer omställningen av fordonsflottan för att nå klimatmålet till år 2030.

Teknikneutral satsning på anslutningspunkter

Centerpartiet vill att staten ska bekosta anslutningspunkter till större energianläggningar. Det är en avgörande åtgärd för att snabbt kunna bygga ut den fossilfria elproduktionen och möta Sveriges ökande elbehov. Vi vill se ett större statligt ansvar för grundläggande infrastruktur, precis som motorvägar och järnvägar. Elnätet ska i högre grad ses som en statlig angelägenhet och all storskalig, fossilfri elproduktion som vill ansluta till stamnätet ska få göra det, och staten ska stå för kostnaden.

Vindkraftsersättningar ska tillfalla kommunens budget direkt

Införandet av ett system med lokal ersättning för vindkraft är en viktig åtgärd för att öka den lokala acceptansen för vindkraftsetableringar och därmed möjliggöra en snabbare utbyggnad av den landbaserade vindkraften. Vi vill också införa ersättning till närboende som påverkas av en vindkraftsetablering. Ersättningen ska vara kopplad till vindkraftverkens elproduktion, vilket innebär att när det blåser mer och verken producerar mer el, ökar också ersättningen till de närboende. Intäkter från fastighets-skatten ska gå direkt till kommunen för att ge en tydlig och förutsägbar ekonomisk fördel. För att ytterligare stärka den lokala förankringen vill Centerpartiet utreda fler rättigheter för närboende såsom möjligheten att ge närboende en lagstadgad rätt att bli delägare i vindkraftsparken samt utreda om de som bor allra närmast ska ha rätt att få sin fastighet inlöst av vindkraftsbolaget om de så önskar.

Industriklivet för framtiden

För att ytterligare kunna skala upp den gröna industriomställningen behöver Industriklivet reformeras och få ytterligare medel. Klivet ska inte bara stötta forskningsprojekt och traditionell industris klimatomställning utan även kunna finansiera det nya näringslivet, gröna industriprojekt i alla stadier och gärna i flera skeden under tiden som företaget skalar upp sin verksamhet. Industriklivet har varit framgångsrikt och för varje statlig krona som investerats har näringslivet finansierat med ytterligare tio kronor. Regeringen har minskat anslaget med mer än hälften 2026, medan Centerpartiet dubblar anslaget för nästa år och dubblar bemyndigandet från 3,85 mdr 2027–2033 till 7,5 miljarder för samma period.

Anslagsförslag för 2026 för utgiftsområde 21 Energi

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Statens energimyndighet	602 028	–17 900
1:2 Insatser för energieffektivisering	327 000	–327 000
1:3 Energiforskning	1 527 723	±0
1:4 Energimarknadsinspektionen	234 451	–1 100
1:5 Energiplanering	1 195 000	–420 000
1:6 Avgifter till internationella organisationer	33 328	±0
1:7 Elsäkerhetsverket	89 285	–400
1:8 Laddinfrastruktur	605 000	±0

1:9	Biogasstöd	1 035 000	±0
1:10	Energiberedskap	398 000	±0
1:11	Elberedskap	705 000	±0
1:12	Energistöd	1 137 000	±0
1:13	Subvention av förväntade kostnader för lån till nya kärnkraftsreaktorer	50 000	−50 000
1:14	Ersättning för dubbelriktade differenskontrakt för nya kärnkraftsreaktorer	1 000	−1 000
99:1	Teknikneutral ersättning för anslutning av ny elproduktion	±0	900 000
99:2	Inhemsk biodrivmedelsproduktion för fossilfrihet	±0	500 000
Summa		7 939 815	582 600

Centerpartiet avvisar den tidigare ökningen av förvaltningsanslag, vilket minskar anslagen under 1:1 med 20 miljoner kr årligen 2026–2028. Centerpartiet vill se snabbare tillståndprocesser och avsätter 5 miljoner årligen under 2026–2028 för detta under 1:1 Energimyndigheten. Regeringen satsar på energieffektivisering i småhus, vilken Centerpartiet avvisar till förmån för ett grönt avdrag som ger verkliga effekter på energieffektiviseringen. Det minskar anslagen under 1:2 med 327 miljoner kr 2026 och 323 miljoner kr årligen 2026–2028. Centerpartiet vill att vindkraftsskatten ska tillfalla kommunerna, fullt ut och permanent, vilket innebär minskade skatteintäkter för staten och i andra änden minskar anslagen något under 1:5 med 370 miljoner kr 2026 och 400 miljoner kr årligen 2027–2028. Centerpartiet avvisar regeringens insatser och samordningsinsatser för ny kärnkraft vilket minskar anslagen under 1:5 med 50 miljoner kr 2026, 55 miljoner kr 2027 och 45 miljoner kr 2028. Centerpartiet avvisar regeringens subvention av förväntade kostnader för lån till nya kärnkraftsreaktorer vilket minskar anslagen under 1:13 med 50 miljoner kr årligen 2026–2027 och 150 miljoner kr 2028. Centerpartiet avvisar också ersättning för dubbelriktade differenskontrakt för nya kärnkraftsreaktorer vilket minskar anslagen under 1:14 med 1 miljon kr årligen 2026–2028. Centerpartiet satsar på teknikneutral ersättning för anslutning av ny elproduktion vilket ökar anslagen under den nya posten 99:1 med 900 miljoner kr 2026, 1,6 miljarder kr 2027 och 1,9 miljarder kr 2028. Centerpartiet satsar på inhemsk biodrivmedelsproduktion för fossilfrihet genom en strategisk reserv och ett genomförande av förslag i Bioekonomiutredningen vilket ökar anslagen under den nya posten 99:2 med 500 miljoner kr 2026, 750 miljoner kr 2027 och 1,25 miljarder kr 2028. Till följd av ett större produktivitetsavdrag sänker Centerpartiet den pris- och löneomräkning som görs avseende myndigheternas förvaltningsanslag och investeringsanslag med 25 procent vilket får effekt på samtliga myndigheter.

Rickard Nordin (C)

Elisabeth Thand Ringqvist (C)

Anders Ådahl (C)